STRADUNIA

Można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że okolice Straduni to najwcześniej zamieszkały teren gminy Walce. Świadczą o tym stanowiska archeologiczne potwierdzające osadnictwo datowane na okres epoki kamiennej (6000 - 4500 lat p.n.e).

Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1228 roku i mówi o przypisaniu jej zakonowi norbertanek w Czarnowąsach. W okresie średniowiecza osadnictwo rozlokowane było wzdłuż rzeki Straduni mające swoje źródła pod Głubczycami, a wpadającej do Odry. Nazwa pochodzi od płynącej w sąsiedztwie rzeki oraz od słów „strada", „stradać" - ciężko pracować, z trudem uprawiać. Osada nazywała się w późniejszych wiekach Straduna i Tiefenburg. Jako jedyna wieś w gminie, już w czasie panowania Habsburgów (1525 - 1742), posiadała własny herb. Brak danych historycznych uniemożliwia określenie dokładnych okresów powstania poszczególnych członów układu przestrzennego wsi. Zachowana do dzisiaj zabudowa prezentuje układ złożony - wielodrożny, w którym można wyróżnić główne części: wieś kmiecą, folwark, zespół zabudowy chłoporobotniczej oraz powojennej - jednorodzinnej. W późniejszych czasach (w XVIII wieku) pośrodku głównego placu usytuowano budynek szkolny. Na terenie wsi znajdował się majątek ziemski, który do czasu sekularyzacji należał do zakonu norbertanek z Czarnowąsów, a następnie do rodziny von Haugwitz z Krapkowic. Zarówno folwark jak i kościół powstały dużo później. Folwark najwcześniej w XVIII wieku, natomiast kościół mieszkańcy wybudowali w 1922 roku. Pod koniec XIX wieku dokonano regulacji Odry. Zlikwidowano przez to kilometrowe zakole prostując bieg rzeki. Stare koryto Odry jest dzisiaj najpiękniejszym na terenie gminy terenem rekreacyjnym. Historycznie wieś należała do powiatu opolskiego i krapkowickiego. Do gminy Walce włączona została po raz pierwszy w 1973 r.

Je možné s plnou jistotou konstatovat, že okolí Straduně bylo nejdříve obydlenou oblastí obce Walce. Svědčí o tom archeologické důkazy potvrzující osídlení datované do období doby kamenné (6000 - 4500 př.n.l.).

První zmínka o vesnici pochází z roku 1228 a vztahuje se k jejímu přiřazení řádu premonstrátek v Czarnowąsech. Ve středověku bylo osídlování rozmístěno podél řeky Straduně, pramenící pod Głubczycemi a vlévající se do Odry. Název je odvozen od v sousedství protékající řeky a od slov, „strada", stradt" – tvrdě pracovat, těžce pěstovat. Osada byla v pozdějších stoletích nazývána Straduna a Tiefenburg. Jedná se o jedinou vesnici v rámci obce, která již v době panováníHabsburků (1525 - 1742) měla svůj vlastní erb. Absence historických údajů znemožňuje stanovení přesných období vzniků jednotlivých prvků prostorového uspořádání vesnice. Dodnes zachovaná výstavba prezentuje složitý systém – mnohosměrný, ve kterém je možné vydělit hlavní části: rolnická vesnice, statek, komplex budov sedlácko-dělnické a poválečné – rodinné zástavby. Později, (v XVIII. století) uprostřed hlavního nádvoří byla umístěna budova školy. Na území vesnice se nacházel zemský majetek, který do doby sekularizace patřil řádu premonstrátek z Czarnowąsů, a pak rodině von Haugwitzů z Krapkowic. Jak statek, tak i kostel byly postaveny mnohem později. Statek nejspíše v XVIII. století, a kostel místní postavili v roce 1922. Na konci XIX. století byla provedena regulace řeky Odry. Tím došlo k likvidaci několik kilometrů dlouhého zákrutu a vyrovnání toku řeky. Staré koryto Odry je v současné době nejkrásnější rekreační oblastí v rámci obce. Historicky vesnice patřila do opolského a krapkowického okresu. K obci Walce byla poprvé připojena v roce 1973.

Man kann mit der völligen Überzeugung feststellen, dass die Gegend von Stradunia ein allefrühestens bewohntes Gebiet der Gemeinde Walce (Walzen) ist. Davon zeugen die archeologischen Forschungen, die Besiedlungen für die Zeit der Steinepoche (6000-4500 Jahre v. Chr.) datieren.

Das erste Notiz über das Dorf stammt aus dem Jahr 1228 und berichtet über den Besitz des Dorfes von dem Norbertanerinnenorden (Prämonstratenser) aus Czarnowąsy (Czarnowanz). Im Zeitalter des Mittelalters liesen sich die Menschen in der Nähe vom Fluss Stradunia nieder, der seine Quelle bei Głubczyce (Leobschütz) hatte und der in den Fluss Oder mündete. Der Name des Dorfes stammt aus der in der Nachbarschaft fliessenden Fluss und auch aus solchen Wörtern wie: „strada" und „stradać"- das bedeutet: sehr schwer arbeiten. Das Dorf hatte in den späteren Jahrhunderten den Namen Straduna und Tiefenburg. Dieses Dorf als die einzige in der Gemeinde hatte schon in der Zeit der Herrschaft von Habsburg (1525-1742) seinen eigenen Wappen. Es gibt keine historischen Daten, um präzis die Entstehung des Dorfes zu verdeutlichen. Bis heute wurde die Bebauung bewahrt, die komplexe Anordnung darstellt. Die Bebauung präsentiert folgende Elemente: Bauerndorf, Gutshof, Fläche für Nebenserwerbslandwirtschaft und Nachkriegs-und Einfamilienkomplex. In der späteren Zeit (das 18. Jahrhundert) in der Mitte des Zentrums wurde das Schulgebäude gestellt. Auf dem Gebiet des Dorfes befand sich das Landgut, das bis zur Zeit der Säkularisierung dem Norbertanerinnenorden aus Czarnowąsy und dann der Familie von Haugwitz aus Krapkowice (Krapitz) gehörte. Sowohl der Gutshof als auch die Kirche entstanden ein bisschen später. Der Gutshof wurde allerfrühestens im 18. Jahrhundert gebaut, die Kirche dagegen wurde im Jahr 1992 gegründet. Ende des 19. Jahrhunderts wurde die Regelung der Oder durchgeführt. Einige Kilometer lange Mäander wurde aufgelöst, damit der Fluss geradeaus fliessen konnte.

Das alte Flussbett der Oder ist heute das schönste Erholungsgebiet in der Gemeinde. Historisch gesehen gehörte dieses Dorf zum Landkreis Opole und Krapkowice. Das Dorf wurde zum ersten Mal in die Gemeinde Walce im Jahr 1973 aufgenommen.

Historia kościoła w Straduni (według kroniki parafialnej)

Stradunia, jako wieś bez swojego kościoła, przez całe wieki należała do parafii w Brożcu. Wielokrotnie czynione były starania, aby wieś przyłączyć do parafii mechnickiej, od której położona jest znacznie bliżej (zaledwie 2 km), ale przede wszystkim mieszkańcy marzyli o budowie własnej świątyni.

Poważne rozmowy o budowie kościoła prowadzone były krótko przed wybuchem I wojny światowe, której wybuch stał się przeszkodą w realizacji planów. Wieś liczyła wówczas ok.1000 mieszkańców. Gdy w 1919 roku nadeszła z kurii wrocławskiej, podpisana przez kardynała Bertrama, zgoda na utworzenie samodzielnej parafii, natychmiast, bo wiosną 1920 roku położono kamień węgielny i rozpoczęto budowę kościoła.

Legenda odnotowuje jakąś łunę, która miała wówczas wskazywać miejsce, gdzie kościół ma zostać zbudowany. Za wykup gruntów, na których stanął kościół, zapłaciła Johanna Wosczyn. Cegłę wypaliła pobliska cegielnia w Krępnej (zużyto 200 000 cegieł), a majstrem budowy był miejscowy mistrz murarski Johan Glombik. Przy budowie uczestniczyli wszyscy mieszkańcy Straduni a także mieszkańcy okolicznych miejscowości. W krótkim czasie z Boską pomocą, przy ogromnym udziale i wysiłku mieszkańców, powstał w Straduni piękny kościół w stylu późnego neogotyku. Poświęcenia nowej świątyni dokonano 13 sierpnia 1922 roku, a pierwszą mszę świętą odprawił brożecki proboszcz ks. Schlensag. Oznaczenie na mapie: **S1**

Dějiny kostela ve Straduni (podle farní kroniky)

Straduně jako vesnice bez svého kostela po staletí patřila k farnosti v Brožci. Opakovaně byly vyvíjeny snahy o přiřazení k mechnické farnosti, která se nachází mnohem blíž (pouhé 2 km), ale především u místních obyvatel dozrávalo přání po vybudování vlastního chrámu. Téměř 6 km polní cestou po celá staletí chodili do farního kostela v Brožci, ale stále více v nich dozrávala touha po vlastním chrámu v místě. Vážná diskuse o stavbě kostela byla vedena krátce před vypuknutím první světové války. Mohlo by to být v roce 1910. Vesnice měla tehdy asi 1000 duší. Bohužel překážkou pro realizaci těchto plánů bylo vypuknutí války.

Když pak v roce 1919 přišel z vratislavské kurie, podepsaný kardinálem Bertramem, souhlas se zřízením samostatné farnosti, ihned na jaře v roce 1920 byl položen základní kámen a začalo se s výstavbou kostela. Legenda zaznamenala nějakou záři, která měla ukázat na místo, kde má být chrám postaven. Za výkup pozemku, na kterém byl kostel postaven, zaplatila Johanna Wosczyn. Cihly vypálila nedaleká cihelna v Krępné (bylo spotřebováno 200 000 cihel), a stavebním mistrem byl místní zednický mistr Johan Glombik. Na výstavbě se podíleli všichni občané Straduně a okolních vesnic. V krátké době se s pomocí Boží, ohromným úsilím a účastí místních obyvatel, vznikl ve Straduni krásný kostel v novogotickém slohu. K vysvěcení nového chrámu páně došlo 13. srpna 1922 a první mši svatou sloužil brožecký kněz Schlensag. Označení na mapě: **S1**

Die Geschichte der Kirche in Straduna (laut dem Pfarrchronik)

Stradunia als Dorf ohne eigene Kirche gehörte durch viele Jahre zur Pfarrei in Brożec. Mehrmals machte man Bemühungen, um das Dorf an die Pfarrei in Mechnica anzuschließen. Das Dorf ist nicht weit von Mechnica entfernt (knapp 2 Kilometer). Die Einwohner träumten von der eigenen Tempel. Sie wanderten viele Jahre fast 6 Kilometer zur Pfarrkirche in Broschütz durch, in den Wanderern entstand die Überzeugung, die Tempel ganz nah zu haben. Die ernste Gespräche über den Bau der Kirche wurden kurz vor dem Ausbruch des Ersten Weltkrieges durchgeführt. Das konnte das Jahr 1910 sein. Das Dorf zählte damals circa 1000 Seelen. Leider war der Ausbruch des Weltkrieges das Hindernis, das die Realisierung der Pläne nicht ermöglichte. Im Jahr 1919 kam aus der Breslauer Kurie die vom Kardinal Bertram unterschriebene Erlaubnis für die Gründung der selbständigen Pfarrei. Im Jahr 1920 wurde sofort der Grundstein gestellt und die Kirche wurde gebaut. Die Legende beschreibt noch einen Feuerschein am Himmel, der den Platz weisen sollte, wann genau die Kirche gebaut werden soll. Johanna Wosczyn kaufte den Boden, auf den die Kirche stehen sollte. Die Ziegel wurde von der nächstgelegenen Ziegelei in Krępna gebrannt (200 000 Ziegel wurden dazu ausgenutzt). Der Baumeister war der einheimische Maurermeister Johan Glombik. An dem Bau haben alle Einwohner von Straduna und auch die Einwohner der umliegenden Ortschaften teilgenommen. In kurzer Zeit mit Hilfe des Gottes und bei dem großen Anteil der Einwohner entstand eine sehr schöne Kirche im spätneogotischen Stil. Die Weihe der neuen Tempel fand am 13. August 1922 statt und die erste heilige Messe wurde vom Pfarrer Schlensag von Brożec gehalten. Landkarte mit Markierungen: **S1**

Najcenniejsze zabytki kościoła w Straduni: obraz Serca Pana Jezusa na ołtarzu głównym (zdjęcie po lewej), ambona z wizerunkami czterech ewangelistów, figura Najświętszej Marii Panny, Jezusa Chrystusa oraz perfekcyjnie wykonane detale snycerskie (następna strona)

Nejcennější pamětihodnosti kostela v Straduni: obraz Srdce Ježíše Krista na hlavním oltáři (foto vlevo), kazatelna s obrazy čtyř evangelistů, socha Nejsvatější Panny Marie, Ježíše Krista a perfektně provedené dřevořezbářské detaily (následující strana)

Zu den wertvollsten Denkmälern der Kirche in Stradunia gehören: das Herz-Jesu-Bild am Hauptaltar (das Bild links), die Kanzel mit den Bildern der vier Evangelisten, die Figur der Heiligen Jungfrau Maria, Jesus Christus und fachmännisch ausgeführte Holzschnitzerdetails (eine weitere Seite)

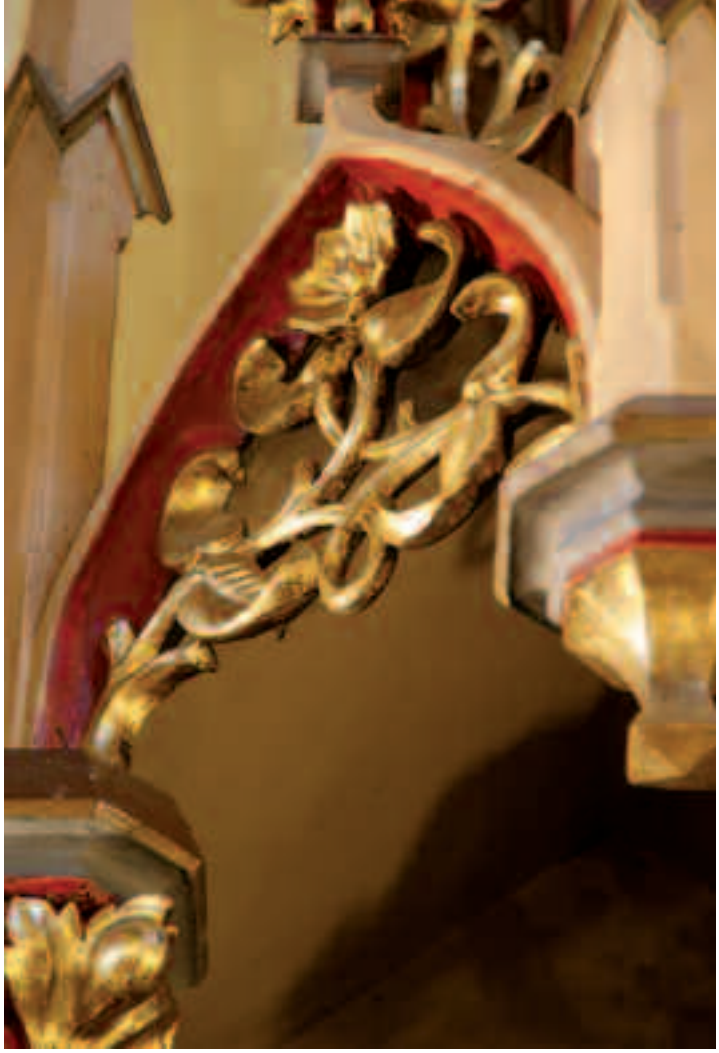

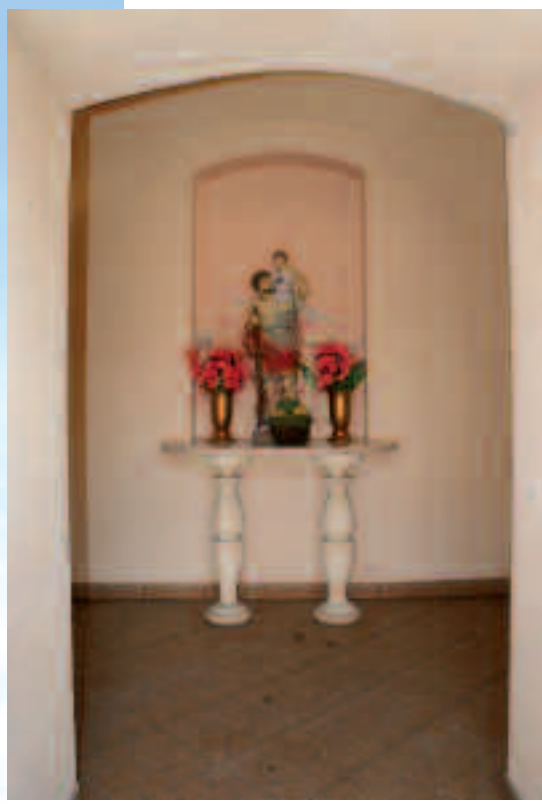

Kapliczka-dzwonnica pod wezwaniem św. Krzysztofa stojąca przy ulicy Powstańców Śląskich 1. Wybudowana najprawdopodobniej w XVIII wieku. W 1922 roku dzwon z kapliczki przeniesiono do nowo wybudowanego kościoła **S2**

Kaplička-zvonice svatého Kryštofa nacházející se na ulici Powstańców Śląských čís.1, postavena s největší pravděpodobností v XVIII. století. V roce 1922 byl zvon z kaple přenesen do nově postaveného kostela **S2**

Die an der Powstańców Śląskich 1 Strasse stehende Christophskapelle. Sie wurde wahrscheinlich im 18. Jahrhundert gebaut. Im Jahre 1922 wurde die Glocke aus der Kapelle in die neu gebaute Kirche getragen **S2**

Kapliczka ku czci „Serca Jezusowego” zbudowana, jak twierdzą mieszkańcy, w 1921 roku z materiałów pozostałych po budowie kościoła. Ulica Powstańców Śląskich 25 **S3**

Kaplička postavená na počest „Srdce Ježíšova”, podle tvrzení místních obyvatel v roce 1921 z materiálů, které zbyly po vybudování kostela. Ulice Powstańców Śląských čís. 25 **S3**

Die Kapelle zum Heiligen Herz Jesu wurde (wie die Einwohner sagen) im Jahr 1921 aus den Baustoffen gebaut. Powstańców Śląskich 25 Strasse **S3**

Zrekonstruowany pomnik poległych w czasie I wojny światowej stojący przez kościołem w Straduni. Pierwotny pomnik wybudowany w latach 20. XX wieku został zniszczony. Zachował się fragment rzeźby św. Jerzego wmontowany w rekonstrukcję. Tablice upamiętniające ofiary II wojny światowej dodano w 2009 roku. Między tablicami umieszczono krzyż, który od 1922 roku do czasu remontu w 2001 roku ozdabiał wieżę kościoła. **S4**

Rekonstruovaný pomník obětem první světové války, který stojí před kostelem v Straduni. Původní pomník postavený ve 20. letech XX. o století byl zničen. Dochoval se však fragment sochy sv. Jiří, který byl vmontován do rekonstrukce. Tabule připomínající oběti druhé světové války byly přidány v roce 2000. Mezi tabulemi byl umístěn kříž, který od roku 1922 až do renovace v roce 2001 tvořil dekoraci kostelní věže **S4**

Das rekonstruierte Opferdenkmal für die Gefallenen des Ersten Weltkrieges steht vor der Kirche in Straduna. Das ursprüngliche Denkmal, das in den zwanziger Jahren des 20. Jahrhunderts gebaut wurde, wurde vernichtet. Man bewahrte nur das Fragment der Skulptur des heiligen Georges, in die Rekonstruktion eingebaut. Die Gedenktafel für die Gefallenen des Zweiten Weltkrieges wurden im Jahr 2000 erstellt. Zwischen den Tafeln wurde das Kreuz gestellt, das seit dem Jahr 1922 bis zur Renovierungszeit (2001) den Kirchenturm schmückte **S4**

Kapliczki stojące przy drodze ze Straduni do Grocholubia. Ta po lewej została wybudowana pod koniec XIX wieku w miejscu, w którym znaleziono zwłoki człowieka. Jak głosi miejscowa legenda znaleziono przy nim dużą sumę pieniędzy, którą przeznaczono na budowę kościoła w Walcach **S5**
Na górze: kamienny krzyż z figurą Matki Boskiej. Historia owego krzyża rozpoczyna się prawdopodobnie na początku XIX wieku. Przez ziemie należące do wsi Stradunia przebiegał szlak kupiecki. W miejscu gdzie dziś stoi krzyż rabusie zorganizowali zasadzkę. Znalazł się tam przypadkiem pewien ksiądz. Rabusie wzięli go za kupca, na którego czekali i zamordowali. Dla upamiętnienia tamtego tragicznego wydarzenia i przebłagania Boga, w 1909 roku, właścicielka pola Mariana Seltmann, wystawiła ufundowany przez siebie krzyż. Na nim kazała wyryć słowa: „Wykonało się. Ojcze w ręce Twoje polecam ducha mego" **S6**

Kapličky nacházející se u silnice ze Straduně na Grocholubi. Kaplička nacházející se po levé straně byla postavena na konci XIX. století na místě, kde byl nalezeno mrtvé lidské tělo. Jak praví místní pověst, byla u něho nalezena velká částka peněz, která byla věnována na výstavbu kostela ve Walce **S5**
Nahoře: kamenný kříž s postavou Panny Marie. Historie tohoto kříže se pravděpodobně začíná začátkem XIX. století. Přes pozemky přináležející vesnici Straduně vedla obchodní cesta, kterou putovali bohatí obchodníci. V místě, kde dnes stojí kříž, lupiči nalíčili přepadení. Byl tam náhodou jeden kněz. Lupiči ho považovali za toho, na kterého čekali a zavraždili jej. Na památku této tragické události a usmíření Boha, v roce 1909, majitelka pole Mariana Seltmann zde dala postavit kříž. Na něm kázala vyrýt následující slova: "Dokonáno jest. Otče, do Tvých rukou poroučím mou duši" **S6**

Die an der Strasse in Stradunia und in Grocholub stehende Kapellen. Die Kapelle links wurde Ende des 19. Jahrhunderts an dem Platz gebaut, wo man die Leichen des Menschen gefunden hat. Die Legende verkündet, dass man in der Nähe von Leichen eine groβe Geldsumme fand, die für den Bau der Kirche in Walce (Walzen) bestimmt war **S5**
Oben: das Steinkreuz mit der Figur der Gottesmutter. Die Geschichte dieses Kreuzes beginnt wahrscheinlich am Anfang des 19. Jahrhunderts. Durch die zum Dorf Stradunia gehörende Böden verlief der Kaufmannsweg. Hier wanderten die reichen Kaufleute. Am Ort, wo sich heute das Kreuz befindet, organisierten die Räuber den Hinterhalt. Zufällig war dort ein Pfarrer. Die Räuber hielten ihn für eine Person, auf die sie warteten und ermordeten. Zum Gedenken an das damalige tragische Ereignis im Jahr 1909 schuf die Besitzerin des Feldes Mariana Seltmann das von sich selbst gestiftete Kreuz. Auf diesem Kreuz lässt sie folgende Wörter schnitzen: „Veter, in deine Hände befehle ich meinen Geist" **S6**

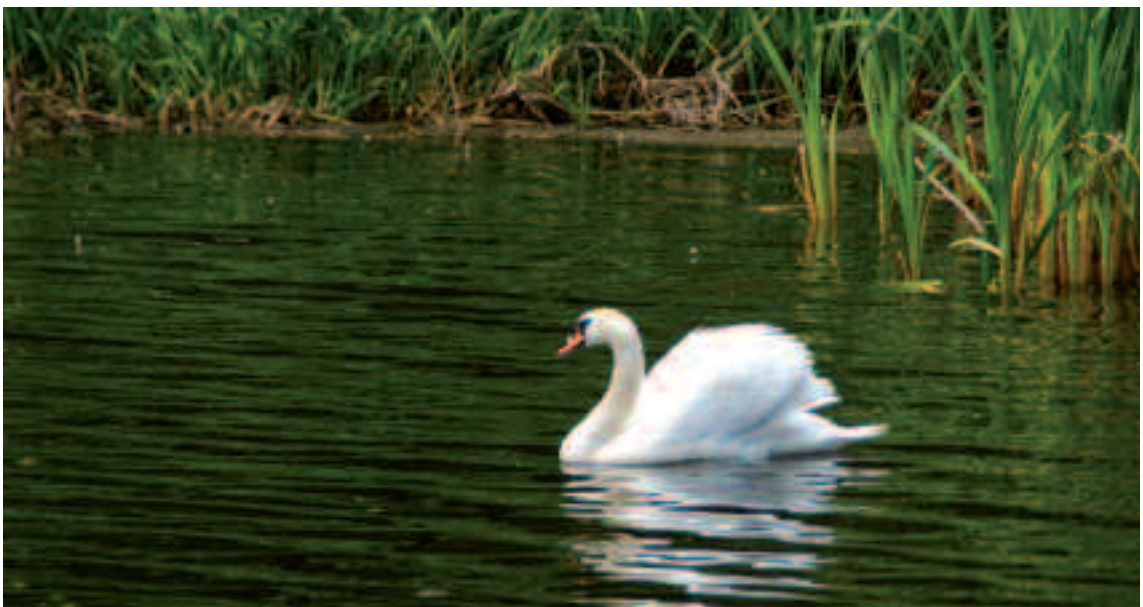

Obszarem o największych walorach przyrodniczych znajdującym się na terenie Straduni jest użytek ekologiczny „Stara Odra", położony w północnej części wsi. W jego obrębie występuje sieć lokalnych zagłębień w formie starorzeczy, z reguły zabagnionych, które stanowią korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej. Użytek ekologiczny charakteryzuje się bogatym środowiskiem fauny i flory. Występują tu m. in.: grążel żółty, żabiściek pływający i rdestnica pływająca. Jest to także miejsce rozrodu wielu gatunków płazów i ptaków jak choćby szczygłów, sikor, trznadli, kosów czy łabędzi niemych (na zdjęciu). **S7**

Územím s největšími přírodními hodnotami, které se nachází na území Straduně, je ekologická chráněna oblast „Stará Odra". Je v severní části vesnice. V této chráněné oblasti se nachází síť lokálních prohlubní ve formě starých říčních koryt, obvykle bažinatých, které vytvářejí ekologický koridor mezinárodního významu. Ekologická chráněná oblast se vyznačuje bohatou flórou a faunou. Vyskytují se zde, mimo jiné: leknín žlutý, voďanka žabí a rdest vzplývavý. Jedná se také o místo rozmnožování mnohých druhů obojživelníků a ptáků jako stehlíků, sýkor, strnadů, kosů anebo labutí velkých (na fotografii) **S7**

Das Gebiet mit den größten Naturvorzügen, das sich in der Nähe von Straduna befindet, ist die ekologische und landwirtschaftliche Nutzfläche „Stara Odra" (Die alte Oder), im nördlichen Teil des Dorfes gelegt. Im Innenraum des Gebietes befinden sich zahlreiche Senkungen in Form von Altwasser, versumpft, die ökologische Korridor von internationalem Rang bilden. Die ökologische Nutzfläche charakterisiert sich durch Fauna und Flora. Hier befinden sich unter anderem: gelbe Teichrose, Froschbiss und das Schwimmende Leichkraut. Das ist auch der Platz, wo sich die Schwanzlurche und Vögel vermehren Stieglitz, Meisen, Ammern, Amsel und Höckerschwäne - siehe das Bild **S7**

Trznadel *Strnad* Goldammer

Sikora modraszka *Sýkora modřinka* Blaumeise

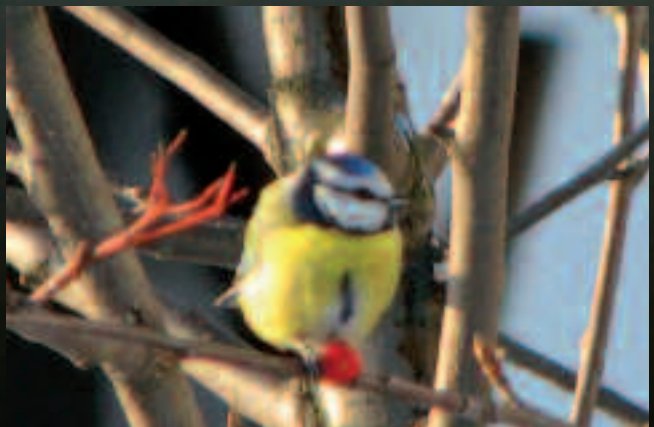

Bagniste tereny poprzecinane licznymi kanałami stały się siedliskiem bobrów. Na zdjęciu: bobry obok zbudowanej przez siebie tamy **S8**

Bažinaté oblasti zbrázděné četnými kanály se staly domovem bobrů. Na fotografii: bobři vedle svých postavených přehrad **S8**

Sumpfige Gebiete, mit zahlreichen Kanälen durchgeschnitten, wurden zum Lebensraum der Biber. Auf dem Bild: Biber in der Nähe von selbst gebauten Damm **S8**